

Tanel Kiik
Tervise- ja tööminister
Sotsiaalministeerium
Suur-Ameerika 1, 10122 Tallinn
Tanel.Kiik@sm.ee; info@sm.ee

Pöördumine

22.03.2022

Tervise Arengu Instituut (TAI) on arendusasutus ja -keskus, mille toetamisel ja kureerimisel on viimased 20 aastat eksisteerinud ka tervisedendajate süsteem maakondades - tervisedenduse spetsialistid maakondade arenduskeskustes või omavalitsuste liitudes, tervisenõukogud, tervist edendavad võrgustikud – s.h. koolid, lasteaiad ja töökohad.

Paikkonna tervisedendus on arendustegevus, mille aluseks on olnud tervise- ja heaolu profiilid nii maakonna kui viimastel aastatel ka kohalike omavalitsuste tasandil.

Paikkonna rahvatervise rollid on sätestatud Rahvatervise seaduses kohalike omavalitsuste üksuste ühiselt täidetavate ja kohaliku omavalitsuse üksuse poolt täidetavate ülesannetena. Nende ülesannete täitmisel ja elanike tervisenäitajate mõjutamisel on maakondadele ja omavalitsustele olnud oluliseks edasiviivaks jõuks koostöö Tervise Arengu Instituudiga.

Tervise Arengu Instituut viib läbi rahvatervise alaseid uuringuid, kogub igakülgset statistikat, mida on vaja tõenduspõhise tegevuse aluseks paikkonnas. On ülimalt oluline, et kogu sellist tegevust kureeriks ja koordineeriks teadusasutus. Vaid tõenduspõhisele statistikale ja analüüsile toetudes saame luua ja praktiseerida maakondades ennetavaid sekkumisi. 20 aasta jooksul on rahvatervise valdkond Eestis arenenud märkimisväärselt, olles eeskujuks ka rahvusvahelisel tasandil.

Uue reformi raames peaks ennetustöö- ja arendustegevus rahvatervise valdkonna jõustamisel muutuma paremaks. Kahetsusväärset ei näe meie, valdkonna rakendajatena, maakondades planeeritava muutusega teaduspõhist alust. Ennetusel põhinevast koostööst on maakonna tervisedendajatel tugevam side TAI-ga. Senine ühisosa koostöös Haigekassa, Tööinspeksiooni ja Terviseametiga on olnud vähene ning põhineb suuremal määral haiguste varajasel märkamisel.

Viimase 20 aastaga on teinud Eesti riik rahvatervise valdkonnas suure hüppe, vähenenud on paljude riskifaktorite näitajad nagu suitsetamine, alkoholi tarvitamine ja uimastite kasutamine, edenenud on toitumine ja toitlustamine, teadlik liikumine jne. Just koostöös TAI ja maakondade ühise pingutusena on sidusgruppide teadlikkus ja sekkumisvalmidus oluliselt tõusnud. Aktiivsemad omavalitsused, koolid ja lasteaiad viivad ellu sekkumisi, kus oluline on ka tegevuste seire ning analüüs.

Rahvatervise valdkonnas oleme planeerinud sekkumisi lähtudes paikkonna vajadustest ja TAI ning maakonna kompetentse kaasates. Tegevuste aluseks on heaolu- ja terviseprofiilid, mille rakenduskava koostatakse neljaks aastaks.

Maakondade tervisedendajad ja tervisenõukogud on seisukohal, et reformid peaksid tooma valdkonnale kasu ning looma arenguteks soodsa koostöö, mida antud teabe põhjal kindlasti väita ei saa. Planeeritava riigireformi elluviimisega näeme ohtu, kus tervise edendamine paikkonnas kaob sootuks - süsteemne arendus rohujuure tasandil asendub pealiskaudse teavitustööga.

Maakondlike arendusorganisatsioonide rahvatervise valdkonna esindajatena soovime täpsemat informatsiooni TAI planeeritavate ümberkorralduste kohta selles osas, mis puudutab paikkondlike tervisedenduse võrgustike ning rahvatervise arendamise valdkonda kohalikes omavalitsustes.

Maakondlike arendusorganisatsioonide rahvatervise valdkonna esindajad:

Kerli Viik, Harjumaa Omavalitsuste Liit, rahvatervise nõunik

Sirli Kapper, Lääne-Virumaa Omavalitsuste liit, rahvatervise spetsialist

Sergei Andrejev, Ida-Virumaa Omavalitsuste Liit, turvalisuse ja rahvatervise spetsialist
Helje Mets, Järvamaa, Omavalitsuste Liit, juhiabi
Ülle Laasner, Raplamaa Omavalitsuste Liit, turvalisuse ja rahvatervise spetsialist
Ege Tatarmäe, SA Läänemaa, rahvatervise ja turvalisuse spetsialist
Riina Allik, Saaremaa Vallavalitsus, tervisedenduse peaspetsialist
Martina Martinson, Hiiumaa Vallavalitsus, spordi- ja tervisedenduse spetsialist
Karmen Vesselov, Pärnumaa Arenduskeskus SA, rahvatervise ja turvalisuse spetsialist
Merle Einola, Pärnumaa Arenduskeskus SA, rahvatervise ja turvalisuse koordinaator
Ilona Tiigi, Valgamaa Arenguagentuur, rahvatervise ja siseturvalisuse võrgustike koordinaator
Kärt Russak, Viljandimaa Omavalitsuste Liit, rahvatervise nõunik
Inge Vill, Võrumaa Arenduskeskus SA, heaolu spetsialist
Irena Viitamees, Põlvamaa Arenduskeskus SA, ennetustöö spetsialist
Maiu Veltbach, Jõgevamaa Arendus- ja ettevõtluskeskus SA, arenduse, tervisedenduse ja turvalisuse spetsialist
Lea Saul, Tartumaa Omavalitsuste Liit, rahvatervise ja turvalisuse nõunik